Anrhydeddus Gymdeithas
Y Cymmrodorion
Sefydlwyd 1751

The Honourable Society
Of Cymmrodorion
Founded 1751

NODDWR/PATRON: EI UCHELDER BRENHINOL TYWYSOG CYMRU/ HRH THE PRINCE OF WALES

Adroddiad Blynyddol yr Ymddiriedolwyr a Chyfrifon

ar gyfer y cyfnod
1 Ionawr 2015
hyd at
31 Rhagfyr 2015

Anrhydeddus Gymdeithas y Cymmrodorion
157-163 Gray's Inn Road, Llundain WC1X 8UE

Rhif Elusen Cofrestredig 313141
www.cymmrodorion.org

Anrhydeddus Gymdeithas Y Cymmrodorion

Adroddiad a Chyfrifon
ar gyfer y cyfnod 1 Ionawr 2015 hyd at 31 Rhagfyr 2015

Cynnwys **Tudalen**

Gwybodaeth Cyfeirio a Gweinyddol 1
Llywodraethu 2
  Dogfen Llywodraethu: y Siarter Brenhinol 2
  Cyfrifoldebau'r Cyngor 2
  Recriwtio ac Apwyntio Aelodau'r Cyngor 2
  Cynefino a Hyfforddi'r Ymddiriedolwyr 2
  Y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol 2
  Partïon Perthynol 3
Strwythur Cyfundrefnol 3
  Swyddogion 3
  Pwyllgorau'r Cyngor 4
Amcanion Elusennol 5
Gweithgareddau a Chyflawniadau 5
  Rhaglen Darlithoedd a Thrafodaethau 5
  Cyhoeddiadau a Gwybodaeth Ar-lein 7
  Annog Astudiaeth ac Ymchwil 8
  Gweithio gyda Sefydliadau Eraill 9
Sut mae Gweithgareddau'r Gymdeithas yn Cyflwyno Budd Cyhoeddus 9
Datganiad 11
Arolwg Ariannol 12
Polisi ar Gadw a Buddsoddi Cronfeydd 13
Datganiadau Cyllidol am y Flwyddyn hyd at 31 Rhagfyr 2015 14
  Adroddiad yr Archwiliwr Annibynnol i'r Ymddiriedolwyr 15
  Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr 16
  Datganiadau Cyllidol hyd at 31 Rhagfyr 2015: Derbyniadau a Thaliadau 17
  Rhestr Asedau ar 31 Rhagfyr 2015 18

Gwybodaeth Cyfeirio a Gweinyddol

Enw'r Elusen:	Anrhydeddus Gymdeithas y Cymmrodorion
Enw Saesneg yr Elusen:	The Honourable Society of Cymmrodorion
Rhif Cofrestru'r Elusen:	313141
Swyddfa Gofrestredig	157-163 Gray's Inn Road Llundain WC1X
Gwefan:	www.cymmrodorion.org
Noddwr Brenhinol:	Ei Uchelder Brenhinol, Tywysog Cymru

Aelodau'r Cyngor (Ymddiriedolwyr yr Elusen)

Dr Elizabeth Allen (tan 12 Mai 2015)
Mrs Anne Arnold (2018)
Yr Athro Thomas M O Charles-Edwards FRHistS FBA FLSW (2017)
Yr Athro W Stuart Cole FCIT FILT (2017)
Dr Rhian Davies (2016)
Mrs Elinor Talfan Delaney (2018)
Yr Athro John Elliott FCIPD (2017)
Mr David Morgan Evans (2017)
Yr Athro Helen Fulton FLSW (2017)
Mr Arwyn Lloyd Hughes FRHistS FSA (2018)
Mr Peter Jeffreys (2018)
Mr Robert John (o 18 Chwefror 2015) (2018)
MrRKenneth Kyffin CEng MIEE (2016)
Parch Dr Adrian Morgan (2016)
Yr Athro Prys Morgan FSA FRHistS FLSW (2016)
Ms Ceridwen Roberts OBE FAcSS FLSW (2018)
Ms Rhian Medi Roberts (2018)
Dr Sara Elin Roberts (2016)
Mrs Gwenda Sippings FCLIP (2017)
Mr Jenkin Thomas (2016)
Yr Athro Gruffydd Aled Williams FLSW (2017)
Dr Lynn Williams (o 18 Chwefror 2015) (2018)
Mr Huw Wynne-Griffith (2017)

Ac eithrio pan nodir hyn, gwasanaethodd yr unigolion a restrir uchod fel Ymddiriedolwyr yr Elusen a Chyfarwyddwyr trwy gydol y cyfnod sy'n destun i'r Adroddiad hwn (1 Ionawr 2015 i 31 Rhagfyr 2015) a buont yn aelodau ar y dyddiad (24 Chwefror 2016) y cymeradwywyd yr Adroddiad. Y flwyddyn a welir mewn cromfachau ar ôl pob enw yw'r flwyddyn pan fydd tymor yr aelod yn dod i ben.

Arholwr Annibynnol
R W Lewis, Lewis & Co., 19, Goodge Street, Llundain W1T 2PH

Bancwyr
HSBC Bank plc, 196 Oxford Street, Llundain W1D 1NT

Llywodraethu

Dogfen Llywodraethu: y Siarter Brenhinol

Sefydlwyd Anrhydeddus Gymdeithas y Cymmrodorion ym 1751 a chafodd ei Siarter Brenhinol ym 1951. Y Siarter a'r Is-ddeddfau sydd bellach mewn grym yw'r rhai a addaswyd dan Orchymyn y Cyfrin Gyngor ar 21ain Gorffennaf 1999.

Cyfrifoldebau'r Cyngor

Rhydd y Siarter ganiatâd i'r Cyngor "gael rheolaeth a meistrolaeth ar y Gymdeithas ynghyd â gweinyddu'r holl eiddo a'r incwm sydd ynghlwm". O'r herwydd mae gan y Cyngor gyfrifoldeb i weithredu pwerau'r Gymdeithas i hyrwyddo ei hamcanion. Diffinir pwerau ac amcanion y Gymdeithas yn y Siarter. Mae'r Gymdeithas yn Elusen Gofrestredig (Rhif 313141) ac mae aelodau'r Cyngor yn gwasanaethu fel Ymddiriedolwyr yr Elusen at ddiben cyfraith elusen. Rhydd pob aelod y Cyngor o'u hamser yn wirfoddol ac ni allant elwa o gwbl o'r elusen. Mae'n ofynnol bod y Cyngor yn cyfarfod o leiaf dair gwaith bob blwyddyn.

Recriwtio ac Apwyntio Aelodau'r Cyngor

Dan Siarter ac Is-ddeddfau'r Gymdeithas:

- dylai'r Cyngor gael o leiaf deuddeg Aelod a dim mwy na deg ar hugain;
- dylai traean o aelodau'r Cyngor ymddeol yn eu tro bob blwyddyn;
- bydd aelodau'r Cyngor yn gymwys i gael eu hail-ethol heb gyfyngiad;
- llenwir unrhyw leoedd gwag trwy etholiad yng Nghyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Gymdeithas;
- bydd gan y Cyngor allu i lenwi lleoedd gwag ar y Cyngor yn ystod y flwyddyn, yn dibynnu ar gadarnhad o hyn yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol nesaf.

Gall yr aelodau enwebu un neu fwy o unigolion ymysg eu nifer i'w hethol i'r Cyngor gan y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol.

Yn ystod y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ym Mai 2015, etholwyd yr aelodau canlynol i wasanaethu ar y Cyngor am gyfnod o dair blynedd: Anne Arnold, Elinor Talfan Delaney, Peter Jeffreys, Robert John, Arwyn Lloyd Hughes, Ceridwen Roberts, Rhian Medi Roberts a Lynn Williams. Dymuna'r Cyngor gofnodi ei werthfawrogiad o'r gwasanaeth a roddwyd gan Dr Elizabeth Allen, a benderfynodd peidio â chael ei hail-ethol i'r Cyngor am dymor ychwanegol tu hwnt i'r Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol yn 2015.

Cynefino a Hyfforddi Ymddiriedolwyr

Rhoddwyd y dogfennau perthnasol i'r Ymddiriedolwyr ynghylch eu cyfrifoldebau dan y Ddeddf Elusennau ac mae'r Cyngor wedi ymgymryd i dderbyn diweddariad blynyddol ar rôl a chyfrifoldebau Ymddiriedolwyr Elusen. Mae gan aelodau'r Cyngor brofiad eang o lywodraethu a materion sy'n berthnasol i weinyddiaeth elusennau ac maent yn gyfarwydd iawn â phwrpas ac amcanion y Gymdeithas a'i gwaith.

Y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol

Rhan o fusnes Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol aelodau'r Gymdeithas yw derbyn datganiad y Cyfrifon am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Rhagfyr blaenorol ynghyd ag adroddiadau cysylltiol yn ogystal ag ethol rhai o Swyddogion y Gymdeithas ac aelodau'r Cyngor.

Partïon Perthynol

Mae'r Gymdeithas yn sefydliad hollol annibynnol ond mae'n mynd ar ôl rhyngweithredu adeiladol gydag ystod o gyrff eraill, yn enwedig cymdeithasau a sefydliadau lleol a chenedlaethol yng Nghymru a Llundain.

Strwythur Cyfundrefnol

Swyddogion

Llywydd

Mae Llywydd y Gymdeithas yn aelod o'r Cyngor yn rhinwedd ei swydd ac fe'i etholir yn flynyddol gan yr aelodau yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Ail-etholwyd yr Athro Prys Morgan fel Llywydd ar 12 Mai 2015.

Is-Lywyddion

Dan yr is-ddeddfau caniateir cael (nifer amhenodol) o Is-Lywyddion, sy'n destun i etholiad neu ail-etholiad bob blwyddyn gan y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Ail-etholwyd tri ar hugain Is-Lywydd yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhaliwyd ar 12 Mai 2015. Mae swydd Is-Lywydd yn un anrhydeddus ac nid yw'r Is-Lywyddion yn aelodau o'r Cyngor yn rhinwedd eu swyddi.

Gyda thristwch mawr cofnododd y Gymdeithas farwolaeth pump o'r Is-Lywyddion yn ystod 2015: Trefor M Owen MA FSA (25 Chwefror 2015); Yr Athro Emeritws R Geraint Gruffydd DPhil DLitt FLSW FBA (24 Mawrth 2015); yr Anrhydeddus Emlyn I Griffith (12 Ebrill 2015); Ei Anrhydedd Dewi Watkin Powell MA LLD (6 Mai 2015); a'r Gwir Anrhydeddus Yr Arglwydd Howe o Aberafan CH QC PC LLD (9 Hydref 2015). Roedd pob un wedi gwasanaethu'r Gymdeithas yn rhagorol. Cynrychiolodd y Llywydd y Gymdeithas yn angladdau yr Athro Geraint Gruffydd a'i Anrhydedd Watkin Powell.

Cadeirydd y Cyngor

Apwyntir Cadeirydd y Cyngor gan ac o blith aelodau'r Cyngor am gyfnod o dair blynedd, sy'n adnewyddadwy. Cadeirydd y Cyngor trwy gydol cyfnod yr Adroddiad hwn oedd Gwenda Sippings.

Trysorydd Mygedol

Apwyntir y Trysorydd Mygedol gan ac o blith aelodau'r Cyngor am gyfnod o dair blynedd sy'n adnewyddadwy. Y Trysorydd Mygedol trwy gydol cyfnod yr Adroddiad hwn oedd Huw Wynne-Griffith.

Ysgrifennydd Mygedol

Apwyntir yr Ysgrifennydd Mygedol gan ac o blith aelodau'r Cyngor am gyfnod o dair blynedd sy'n adnewyddadwy. Yr Ysgrifennydd Mygedol am y cyfnod o 1 Ionawr 2015 i ddiwedd y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhaliwyd ar 12 Mai 2015 oedd Peter Jeffreys; yr Ysgrifennydd Mygedol am weddill 2015 oedd Lynn Williams.

Dymuna'r Cyngor gofnodi ei werthfawrogiad o'r cyfraniad sylweddol a wnaeth Mr Jeffreys i'r Gymdeithas yn ystod ei dymor fel Ysgrifennydd Mygedol ers Hydref 2009. Yn benodol, dymuna gydnabod y ffaith iddo gytuno ar fyr rybudd i gymryd y rôl ar adeg anodd yn natblygiad y Gymdeithas, pwysigrwydd ei rôl yn helpu moderneiddio'r Gymdeithas a'i gwneud yn fwy effeithiol, a'i waith rhagorol yn trefnu rhaglen ddarlithoedd y Gymdeithas. Mae Mr Jeffreys yn parhau i fod yn aelod gwerthfawr o'r Cyngor.

Golygydd Mygedol
Apwyntir y Golygydd Mygedol (sy'n golygu cylchgrawn y Gymdeithas, y *Trafodion*), gan ac o blith aelodau'r Cyngor am gyfnod o dair blynedd sy'n adnewyddadwy. Y Golygydd Mygedol trwy gydol cyfnod yr Adroddiad hwn oedd yr Athro Helen Fulton.

Ysgrifennydd Aelodaeth
Yn ystod y cyfnod 1 Ionawr 2015 i ddiwedd cyfarfod y Cyngor a gynhaliwyd ar 28 Hydref 2015, parhaodd Adrian Morgan i wasanaethau fel Ysgrifennydd Aelodaeth. Ar y dyddiad hwnnw, penderfynodd y Cyngor y dylid cynnwys y swydd hon yn nyletswyddau'r Ysgrifennydd Mygedol. Dymuna'r Cyngor gofnodi ei werthfawrogiad o'r gwasanaeth gwerthfawr a roddwyd gan y Parch Ddr Morgan yn ystod ei gyfnod yn y swydd. Mae'r Parch Ddr Morgan yn parhau i fod yn aelod gwerthfawr o'r Cyngor.

Ysgrifennydd y Cyngor
Parhaodd Elinor Talfan Delaney i fod yn Ysgrifennydd i'r Cyngor rhwng 1 Ionawr 2015 tan ddiwedd cyfarfod y Cyngor ar 28 Hydref 2015. Ar y dyddiad hwnnw, penderfynodd y Cyngor y dylid cynnwys y swydd hon yn nyletswyddau'r Ysgrifennydd Mygedol. Dymuna'r Cyngor gofnodi ei werthfawrogiad o'r gwasanaeth gwerthfawr a gyfrannwyd gan Mrs Delaney yn ystod y cyfnod y bu yn y swydd. Mae Mrs Delaney yn parhau i fod yn aelod gwerthfawr o'r Cyngor.

Pwyllgorau'r Cyngor
Mae'r Cyngor wedi sefydlu'r Pwyllgorau canlynol i gefnogi ei waith. Dyma aelodau'r Pwyllgorau a wasanaethodd yn ystod cyfnod yr Adroddiad hwn:

Pwyllgor Gweithredol

Aelodau *ex officio*:	Lynn Williams (Ysgrifennydd Mygedol) (Cadeirydd); Gwenda Sippings (Cadeirydd y Cyngor); Huw Wynne-Griffith (Trysorydd Anrhydeddus)
Aelodau a apwyntiwyd gan ac o blith y Cyngor:	Elinor Talfan Delaney; Ceridwen Roberts

Pwyllgor Digwyddiadau

Aelodau *ex officio*:	Yr Athro Prys Morgan (Llywydd) (Cadeirydd); Lynn Williams (Ysgrifennydd Mygedol)
Aelodau a apwyntiwyd gan ac o blith y Cyngor:	Yr Athro Stuart Cole; Adrian Morgan; Rhian Medi Roberts; Jenkin Thomas

Pwyllgor Dyfarniadau a Medalau

Aelodau *ex officio*:	Yr Athro Prys Morgan (Llywydd) (Cadeirydd)
Aelodau a apwyntiwyd gan ac o blith y Cyngor:	Elinor Talfan Delaney; yr Athro John Elliott; Jenkin Thomas; yr Athro Gruffydd Aled Williams

Pwyllgor Buddsoddi

Aelodau *ex officio*:	Huw Wynne-Griffith (Trysorydd Anrhydeddus) (Cadeirydd); Lynn Williams (Ysgirfennydd Mygedol)
Aelod a apwyntiwyd gan ac o blith y Cyngor:	Yr Athro John Elliott

Mae gan y Cyngor y pwer dan y Siarter i ddirprwyo'r oll neu unrhyw rai o'i bwerau i bwyllgorau neu is-bwyllgorau ac mae ganddo amodau gorchwyl cymeradwy ar gyfer y Pwyllgor Gweithredu sy'n pennu'r amodau pan y gall y Pwyllgor Gweithredu weithredu pwerau penodol y Cyngor er mwyn hyrwyddo amcanion y Gymdeithas